

Kamer der Volksvertegenwoordigers.

VERGADERING VAN 12 MEI 1927.

Wetsontwerp tot opheffing van sommige werkrechtersraden, tot wijziging van het rechtsgebied van sommige andere en tot oprichting van een werkrechtersraad te Hasselt⁽¹⁾.

VERSLAG

NAMENS DE MIDDENAFDEELING⁽²⁾, UITGEBRACHT DOOR DEN
HEER VAN DIEVOET.

MIJNE HEEREN,

Het wetsontwerp dat U door den Senaat wordt overgemaakt heeft een tweevoudig doel : het wijzigt het rechtsgebied van sommige werkrechtersraden door ze zoodanig uit te breiden dat een veel aanzienlijker getal arbeiders de voordeelen van de wet op de werkrechtersraden kunnen genieten. Zoo zegt de Memorie van Toelichting. Zij voegt er ten andere bij dat, wanneer de wet tot het rechtsgebied van sommige bestaande raden gemeenten toevoegt die tot hertoe van geen enkele werkrechtersraadschrijving deel uitmaakten, zij toch rekening houdt met de afstanden en de verkeersmogelijkheden.

In de Middenafdeeling werd over dit eerste punt slechts eene opmerking gemaakt. Zij betreft de toevoeging tot den Werkrechtersraad van Halle van de gemeenten Hautecroix, Herinnes, Herfelingen, Galmaarden, Oetingen, Thollembeek en Vollezele. Deze gemeenten van het zuiden van het kanton Sint-Quintens-Lennick zijn uitsluitend landbouwgemeenten. De aldaar wonende nijverheidssarbeiders werken in Henegouw en vallen onder het rechtsgebied van de streek waar de inrichting ligt waarin zij werkzaam zijn. Verder, de verkeersbetrekkingen met Halle zijn zeer gebrekkig, en daar de Raad zijne zittingen 's avonds houdt zouden de bazen en de werklieden, die voor den Raad van Halle zouden moeten verschijnen slechts 's anderdaags kunnen naar huis gaan. De Middenafdeeling stelt u voor deze gemeenten buiten het werkrechterlijk rechtsgebied te laten.

* * *

Tegen het andere doeleind van de hervorming rees eenig verzet op, zoowel in de afdeelingen als in de Middenafdeeling. Het wetsontwerp, zooals het in den Senaat door de Regeering werd ingediend, deed een zeker getal bestaande raden

(1) Wetsontwerp, nr 177.

(2) De Middenafdeeling bestond uit de heeren Pirmez, voorzitter, Herbert, Van Dievoet, Libbrecht, Uytroever, Gelders en Hallet.

wegvallen : Vorst, Elsene, Sint-Jans-Molenbeek, Sint-Joost-ten-Noode, Schaarbeek, Geeraardsbergen, Lokeren, Ronse en Seraing. De Senaat vond die lijst onvoldoende en heeft er de Raden bijgevoegd van Tweebeek, Vilvoorde, Thielt, Eecloo, Comblain-au-Pont en Fléron. Eindelijk zou de Raad van Audenaarde vervangen worden door Ronse met dubbel rechtsgebied.

Uwe Middenafdeeling is van meening dat men de goede dingen niet moet overdrijven. Zij stelt voor al de Raden, die de Senaat voorstelt op te heffen, te behouden, namelijk deze van Tweebeek, Vilvoorde, Thielt, Eecloo, Comblain-au-Pont en Fléron.

Na aldus de draagwijdte van het Regeeringsontwerp te hebben hersteld, heeft uwe Middenafdeeling drie hoofdpunten onderzocht, betreffende inzonderheid Lokeren, Audenaarde, Ronse en de Brusselsche agglomeratie.

* * *

De Middenafdeeling stelt u voor den Raad van Lokeren met zijn bestaand rechtsgebied te behouden. Men heeft inderdaad terecht doen opmerken dat, om het nut van den Werkrechtersraad te bepalen, men niet uitsluitend rekening moet houden met de gewezen vonnissen, maar ook met de minnelijke overeenkomsten. Een Raad die weinig vonnist en veel tot verzoening bijdraagt vervult beter zijn taak dan de Raad die meer vonnist en de overeenkomsten veronachtzaamt. Lokeren bezit sommige gespecialiseerde nijverheidsondernemingen. Men moet ten slotte de rechtsonderhoorigen en raadsleden het verlies van tijd en loon besparen die de verre verplaatsingen meebrengen.

* * *

De kwestie van de Raden van Audenaarde en van Ronse is niet gemakkelijk op te lossen. De Regeering stelde voor Ronse op te heffen, daar deze Raad in 1926 slechts vijf zaken heeft gevonnist, en de gemeenten van dit rechtsgebied zonder bezwaar konden gevoegd worden bij het rechtsgebied van den Raad van Audenaarde. De heer Van Roosbroeck, verslaggever van de Commissie van Nijverheid, Arbeid en Sociale Voorzorg in den Senaat, meent dat het eene vergissing is. « Inderdaad, Ronse telt 23,000 inwoners en bijna 200 fabrieken; Audenaarde telt 7,000 inwoners en zeer weinig fabrieken. De bevolking van Ronse is uiteraard industrieel terwijl Audenaarde vooral een landbouwgemeente is. Weliswaar ligt Ronse aan de grens van het arrondissement, doch Ronse heeft voor de werklieden die er meer bepaald bij betrokken zijn, een groot voordeel tegenover Audenaarde. » De heer Thienpont, senator van Audenaarde, heeft hem geantwoord dat het verslag enkele onnauwkeurigheden inhoudt bij de opsomming van de beweegredenen ten voordele van den zetel te Ronse alleen. Audenaarde is voorzeker eene kleine stad, maar de agglomeratie omvat vier nijverheidsgemeenten, met meer dan 12,000 inwoners en 3,000 industrie-arbeiders. Binnen een afstand van 3 kilometer liggen andere nijverheidsgemeenten, zoals Eyne en Neder-Eename, en dat alles vormt een geheel van 20,000 inwoners en meer dan 4,000 industrie-arbeiders, alleen voor de textiel-nijverheid. Vele andere nijverheidsondernemingen, onder meer de steenbakkerij, hebben zich daar snel ontwikkeld. Eindelijk, de stad Audenaarde, hoofdplaats van een rechterlijk arrondissement, ligt in het midden, en zij is met den spoorweg rechtstreeks verbonden met de nijverheidsgemeenten van de streek.

Ten einde iedereen te bevredigen, stelt uwe Middenafdeeling voor, Ronse en Audenaerde te behouden.

Blijft de Brusselse agglomeratie. Hier hakt het ontwerp er door : de Raden van Vorst, Elsene, Sint-Jans-Molenbeek, Sint-Joost-ten-Oode, Schaarbeek worden opgeheven ; er blijft slechts een Raad bestaan voor gansch de agglomeratie, waarin al de gemeenten worden gegroepeerd der rechterlijke kantons Anderlecht, Brussel, Elsene, Sint-Jans-Molenbeek, Sint-Gillis, Sint-Joost-ten-Oode, Schaarbeek en Ukkel en zelfs de gemeente Tervueren van het kanton Leuven.

De Memorie van Toelichting vermeldt de zoogenaamde aanzienlijke voordeelen van de centralisatie.

Laten wij ze bondig in overzicht nemen. Vooreerst, wordt daar gezegd, kan het gebeuren dat dan in verhouding een te gering getal zaken ingeschreven zijn op de rol van sommige in de Brusselse agglomeratie bestaande Werkrechtersraden. Theoretischerwijs kan dat zóó zijn, maar in feite is het anders. Inderdaad de Werkrechtersraden der agglomeratie zijn van de belangrijkste des lands. Volgens de statistiek door den heer Van Roosbroeck in zijn verslag vermeld, bekleeden die Raden in de lijst der 48 Raden des lands, wat het getal zaken betreft, de volgende plaats : Brussel, de derde plaats met 1,045 zaken voor werklieden en 459 voor bedienden, hetzij te zamen 1,504 zaken; Elsene, de vierde, met $804 + 437 = 1,241$ zaken; Schaarbeek, de vijfde, met $860 + 343 = 1,203$ zaken; Molenbeek, de achtste, met $591 + 105 = 696$ zaken; Sint-Joost-ten-Noode, de elfde, met $268 + 68 = 336$ zaken; Vorst, de achttiende, met $130 + 27 = 157$ zaken.

Verder beweert men dat met één enkelen gecentraliseerden Raad de leden meer ervaring zouden opdoen. Antwoord : reeds heden ten dage mogen de leden der Raden van de agglomeratie onder de bedrijvigsten van het land gerekend worden : de minst aanzienlijke Raad, die namelijk van Vorst, behandelt zoovele zaken als Verviers, Sint-Joost-ten-Oode twee maal zooveel, Molenbeek vier maal, Schaarbeek en Elsene zes maal, Brussel tien maal zooveel.

Derde argument : aldus zal meer eenheid in de rechtspraak worden bereikt. Laten wij niets overdrijven ; men zal des te meer Kamers moeten oprichten naar mate er meer bedingen te beslissen zijn, en anderzijds zullen deze Kamers niet altijd uit dezelfde leden samengesteld zijn. Dit blijkt uit het samenstel van het ontwerp zelf. De gecentraliseerde Raad van Brussel kan meer dan één Werklieden-kamer en meer dan één Bedienden-kamer bevatten (art. 3) ; daarin zullen onder-voorzitters worden benoemd (art. 4), de Koning kan er meerdere rechtskundige bijzitters benoemen (art. 6).

Ten slotte wijst de Memorie van Toelichting op bezuiniging. Antwoord : het is te vreezen, dat deze bezuinigingen meer in schijn dan in werkelijkheid zullen bestaan : inderdaad, de Raden zetelen thans in de lokalen der vrederechten, en de samentrekking der diensten zal noodzakelijkerwijs nieuwe lokalen eischen. Het ontwerp laat dit trouwens zelf voorzien :

« Behooren de ter beschikking van den Raad gestelde lokalen de Stad Brussel toe, dan dient de huurwaarde er van te worden vastgesteld door de Deputatie van den Provincieraad, en de kosten worden verdeeld over al de gemeenten van het rechtsgebied. » Bovendien is het personeel der Raden van de agglomeratie reeds fel in beslag genomen, en het getal hunner leden zal dus onvermijdelijk in hooge mate moeten versterkt worden, wil men dat zij het werk verrichten van al de Raden die thans in de agglomeratie bestaan.

De aan de centralisatie toegekende voordeelen zijn dus wel bedriegelijk. Wordt de centralisatie in den voorgestelden zin doorgevoerd, dan zal zij veeleer eene ware belemmering veroorzaken, vermits de Raad van Brussel voortaan 3,698 zaken voor werklieden en 1,439 zaken voor bedienden, in het geheel 5,137 zaken zou te regelen hebben, dat is ongeveer zoo vele zaken als al de andere Raden van het land te zamen. Het cijfer voor 1925 aangegeven zal bovendien in de toekomst ver worden overschreden, vermits de Werkrechtersraad thans van toepassing komt op al de bedienden wier wedde niet 24,000 frank te boven gaat, cijfer dat door de vroegere wet op 6,000 frank was gesteld.

Om in nog grootere mate de rechtspraak van den arbeid te Brussel te concentreren zou men eerder tot decentralisatie moeten overgaan. Krachtens de inrichtingswet wordt de Werkrechtersraad ingesteld om de geschillen te regelen betreffende den arbeid, *bij wege van verzoening*; en, ingeval de bemiddelingsprocedure geen uitslag oplevert, bij wege van een vonnis. Het spreekt echter vanzelf dat zoo een Raad zoals men hem inrichten wil, niet op verzoening kan uitlopen, hij dan zijn voornaamste kenmerk, zijn reden van bestaan verliest. De statistieken bewijzen dat reeds thans, de Werkrechtersraad te Brussel zijn bemiddelende rol niet meer kan vervullen zoals de overige raden van de Brusselsche omgeving en van het land. Op het gezamenlijk bedrag der in 1926 ingeschreven zaken, deed de verhouding der geschillen, geregeld bij wege van verzoening, zich als volgt voor : 19 t. h. te Brussel, 40 t. h. te Sint-Joost-ten-Oode, 44 t. h. te Schaarbeek, 63 t. h. te Vorst, 63 t. h. te Molenbeek en 78 t. h. te Elsene. Dezelfde toestand heerscht ten aanzien van de overeenkomsten die, hangende de zaak, getroffen werden; de Raad te Brussel regelt slechts 34 zaken in der minne, Molenbeek 53, Elsene 80, Schaarbeek 123.

De Raad dien men oprichten wil, moet noodzakelijkerwijs het voorkomen van een grote rechthbank krijgen.

Er zullen twee voorzitters zijn, onderscheidene ondervoorzitters, een groot aantal leden verdeeld over verschillende kamers voor werklieden en verschillende kamers voor bedienden.

De voorzitter zal aan het hoofd staan van een werkelijk bestuur; hij duidt werkrechters voor de verschillende kamers aan (art. 15) en verdeelt de zaken over de verschillende kamers in dier voege dat ze geregeld bezigheid hebben (art. 4). Er is grond om te vreezen dat de werkrechters ophouden werkgevers, bedienden of werklieden te zijn om in zekere mate rechters van beroep te worden.

Men kan daaruit besluiten dat men aan het oorspronkelijk kenmerk van de instelling afbreuk zou doen, zoo men de vereeniging van de onderscheidene raden der agglomeratie tot een enkele ging aannemen. En er zou hoegenaamd geen reden bestaan om niet hetzelfde te doen ten aanzien van de vrederechters te Brussel en in de voorsteden. Dergelijke maatregelen zouden stellig met vreugde door de balie begroet worden maar zouden de belangen der rechtsonderhorigen geenszins dienen.

Aan de overige nadelen der overdreven centralisatie van de Raden, hoe groot zij ook wezen, willen wij slechts in het voorbijgaan herinneren : langdurige en kostelijke verplaatsingen, verschil in het taalgebruik, enz. Want vergeten wij niet dat het hier niet alleen de Brusselsche omgeving geldt, doch al de stedelijke en landelijke gemeenten waarvan de kantonale hoofdplaats zich in de agglomeratie bevindt; het zijn gemeenten gelegen in een gebied dat zich uitstrekkt van Sint-Martens-Bodeghem tot Overysse en van Nederockerzeel tot Alsemberg.

De meerderheid uwer Middenafdeeling stelt u dienvolgens voor, de bestaande Raden in de Brusselse agglomeratie te behouden. Is de Kamer van dit gevoelen, dan zijn er ook redenen om de artikelen 3 tot 10 van het ontwerp in te trekken, die evenwel uitzonderingen uitmaken op de organieke wet, en die geene reden van bestaan hebben tenzij men te Brussel een Raad oprichte van het gehalte als die door het wetsontwerp voorzien.

De Verstaggerver,
E. VAN DIEVOET.

De Voorzitter,
MAURICE PIRMEZ.

**Amendements
proposés par la Section centrale.**

ARTICLE PREMIER.

**Rédiger cet article comme
suit :**

Les Conseils de prud'hommes de Grammont et de Seraing sont supprimés à partir du 1e juin 1928.

ART. 2.

Les ressorts des Conseils de prud'hommes de Malines, Turnhout, Bruxelles, Forest, Hal, Ixelles, Louvain, Molenbeek-Saint-Jean, Nivelles, Saint-Josse-ten-Noode, Schaerbeek, Tubize, Vilvorde, Wavre, Courtrai, Roulers, Thielt, Ypres, Alost, Audenaerde, Eecloo, Gand, Lokeren, Renaix, Saint-Nicolas, Binche, La Louvière, Mons, Pâturages, Comblain-au-Pont, Huy, Jemeppe-sur-Meuse, Liège, Verviers, Andenne, Auvelais, Dinant et Namur sont modifiés conformément aux indications contenues dans la deuxième colonne du tableau ci-après :

PROVINCE D'ANVERS.

Comme au projet.

PROVINCE DE BRABANT.

Bruxelles. — Les communes des cantons judiciaires de Bruxelles.

La commune de Tervueren, du deuxième canton judiciaire de Louvain.

**Amendementen
door de Middenafdeeling voorgesteld.**

EERSTE ARTIKEL.

Het doen luiden :

De Werkchtersraden van Geeraardsbergen en van Seraing zijn, met ingang van 1 Juni 1928, opgeheven.

ART. 2.

Het rechtsgebied van de Werkchtersraden te Mechelen, Turnhout, Brussel, Vorst, Halle, Elsene, Leuven, Sint-Jans-Molenbeek, Nijvel, Sint-Joost-ten-Oode, Schaerbeek, Tweebeek, Vilvoorde, Waver, Kortrijk, Roeselaere, Thielt, Yper, Aalst, Audenaarde, Eecloo, Gent, Lokeren, Ronse, Sint-Niklaas, Binche, La Louvière, Bergen, Pâturages, Comblain-au-Pont, Hoei, Jemeppe-aan-de-Maas, Luik, Verviers, Andenne, Auvelais, Dinant en Namen wordt gewijzigd overeenkomstig de aanduidingen vervat in de tweede kolom van benedenstaande tabel :

PROVINCIE ANTWERPEN.

Zoals in het ontwerp.

PROVINCIE BRABANT.

Brussel. — De gemeenten van de rechterlijke kantons van Brussel.

De gemeente Tervueren, van het tweede rechterlijk kanton van Leuven.

Forest. — Les communes du canton judiciaire d'Uccle : Droogenbosch, Forest, Ruysbroeck.

Hal. — Les communes du canton judiciaire de Hal.

Supprimer : Les communes de Hautecroix... jusqu'à Lennick-Saint-Quentin.

Ixelles. — Les communes de Auderghem, Ixelles, Saint-Gilles et Uccle.

Louvain. — Comme au projet.

Molenbeek-Saint-Jean. — Les communes des cantons judiciaires de Anderlecht et de Molenbeek-Saint-Jean.

Nivelles. — Les communes du canton judiciaire de Genappe ;

Les communes de Bornival, Braine l'Alleud, Haut-Ittre, Ittre, Lillois, Witterzee, Monstreux, Nivelles, Ophain, Bois-Seigneur-Isaac, Plancenoit, Thisnes, Waterloo, Wauthier-Braine, du canton judiciaire de Nivelles.

Saint-Josse-ten-Noode. — Les communes du canton judiciaire de Saint-Josse-ten-Noode.

Schaerbeek. — Les communes des cantons judiciaires de Schaerbeek.

Tubize. — Les communes de Braine-le-Château, Clabecq, Oisquercq, Quenast, Rebecq-Rognon, Tubize, Virginal, Samme, du canton judiciaire de Nivelles.

Vilvorde. — Les communes du canton judiciaire de Vilvorde, et la commune de Grimbergen, du canton judiciaire de Wolverthem.

Wavre. — Comme au projet.

PROVINCE DE FLANDRE OCCIDENTALE.

Courtrai. — Comme au projet.

Roulers. — Les communes des cantons judiciaires de Roulers et d'Iseghem ;

Vorst. — De gemeenten van het rechterlijk kanton van Ukkel : Droogenbosch, Vorst en Ruysbroeck.

Halle. — De gemeenten van het rechterlijk kanton van Halle.

Weglaten : De gemeenten Hautecroix... tot Sint-Kwintens-Lennick.

Elsene. — De gemeenten Auderghem, Elsene, Sint-Gillis en Ukkel.

Leuven. — Zooals in het ontwerp.

Sint-Jans-Molenbeek. — De gemeenten van de rechterlijke kantons van Anderlecht en van Sint-Jans-Molenbeek.

Nijvel. — De gemeenten van het rechterlijk kanton van Genappe ;

De gemeenten Bornival, Eigen-Brakel, Haut-Ittre, Ittre, Lillois, Witterzee, Monstreux, Nijvel, Ophain, Bois-Seigneur-Isaac, Plancenoit, Thisnes, Waterloo, Wauthier-Braine, van het rechterlijk kanton van Nijvel.

Sint-Joost-ten-Oode. — De gemeenten van het rechterlijk kanton van Sint-Joost-ten-Oode.

Schaerbeek. — De gemeenten van het rechterlijk kanton van Schaerbeek.

Tweebeek. — De gemeenten Kasteel-Brakel, Clabecq, Oisquercq, Quenast, Rebecq-Rognon, Tweebeek, Virginal, Samme, van het rechterlijk kanton van Nijvel.

Vilvoorde. — De gemeenten van het rechterlijk kanton van Vilvoorde, en de gemeente Grimbergen, van het rechterlijk kanton van Wolverthem.

Waver. — Zooals in het ontwerp.

PROVINCIE WEST-VLAANDEREN.

Kortrijk. — Zooals in het ontwerp.

Roeselaere. — De gemeenten van de rechterlijke kantons van Roeselaere en van Iseghem ;

La commune d'Ardoye du canton judiciaire de ce nom;

Les communes de Beveren, Gits, Hooglede et Ouckene, du canton judiciaire de Hooglede;

Les communes de Dadizeele et Ledeghem, du canton judiciaire de Menin;

Les communes de Moorslede, Oost-Nieuwkerke et West-Roosebeke du canton judiciaire de Passchendaele;

La commune de Lichtervelde, du canton judiciaire de Thourout.

Thielt. — Les communes des cantons judiciaires de Meulebeke, Ruysselede et Thielt;

Les communes de Coolscamp, Eeghem et Swevezeele, du canton judiciaire d'Ardoye.

Ypres. — Comme au projet.

PROVINCE DE FLANDRE ORIENTALE.

Alost. — Comme au projet.

Audenarde. — Les communes du canton judiciaire de Audenarde.

Eecloo. — Les communes des cantons judiciaires de Assenede, Caprycke, Eecloo et Waarschoot.

Gand. — Les communes des cantons judiciaires de Cruyshautem, Deynze, Everghem, Gand, Ledeburg, Loochristy, Nazareth, Nevele, Oosterzeele et Somerghem.

Lokeren. — Les communes du canton judiciaire de Lokeren.

Renaix. — Supprimer : « Audenarde ».

Saint-Nicolas. — Supprimer : « Lokeren ».

PROVINCE DE HAINAUT.

Comme au projet.

De gemeente Ardoye, van het rechterlijk kanton van dien naam;

De gemeenten Beveren, Gits, Hooglede en Ouckene van het rechterlijk kanton van Hooglede;

De gemeenten Dadizeele en Ledeghem, van het rechterlijk kanton van Meenen;

De gemeenten Moorslede, Oost-Nieuwkerke en West-Roozebeke, van het rechterlijk kanton van Passchendaele;

De gemeente Lichtervelde, van het rechterlijk kanton van Touront.

Thielt. — De gemeenten van de rechterlijke kantons van Meulebeke, Ruysselede en Thielt;

De gemeenten Coolscamp, Eeghem en Swevezeele, van het rechterlijk kanton van Ardoye.

Yper. — Zooals in het ontwerp.

PROVINCIE OOST-VLAANDEREN.

Aalst. — Zooals in het ontwerp.

Audenaerde. — De gemeenten van het rechterlijk kanton van Audenaerde.

Eecloo. — De gemeenten van de rechterlijke kantons van Assenede, Caprijcke, Eecloo en Waarschoot.

Gent. — De gemeenten van de rechterlijke kantons van Cruyshautem, Deynze, Everghem, Gent, Ledeburg, Loochristy, Nazareth, Nevele, Oosterzeele en Somerghem.

Lokeren. — De gemeenten van het rechterlijk kanton van Lokeren.

Rouge. — Weglaten : « Audenaerde ».

Sint-Niklaas. — Weglaten : « Lokeren. »

PROVINCIE HENEGOUW.

Zooals in het ontwerp.

PROVINCE DE LIÈGE.

Comblain-au-Pont. — Les communes du canton judiciaire de Ferrières ;

Les communes du canton judiciaire de Louveigné, hormis Fraipont et Gomzé-Andoumont ;

Les communes de Anthines, Comblain-au-Pont, Comblain-Fairon, Hamoir, Hody, Nandrin, Ouffet, Poulseur, Tavier, Villers-aux-Tours, du canton judiciaire de Nandrin.

Huy . . . } *Comme Jemeppe- sur - Meuse.* } *au projet.*

Liège. — **Supprimer** : « Ferrières, Louveigné » et « les communes d'Anthines... jusqu'à Nandrin ».

Ajouter :

« Les communes de Fraipont et de Gomzé-Andoumont du canton judiciaire de Louveigné ».

Le reste comme au projet.

ART. 3 à 10.

Supprimer ces articles.

ART. 13.

Lire comme suite le début de l'article :

Les conseils de prud'hommes de Grammont et Seraing continueront...

Le reste comme au projet.

PROVINCIE LUIK.

Comblain-au-Pont. — De gemeenten van het rechterlijk kanton van Ferrières ;

De gemeenten van het rechterlijk kanton van Louveigné, behalve Fraipont en Gomzé-Andoumont ;

De gemeenten Anthines, Comblain-au-Pont, Comblain-Fairon, Hamoir, Hody, Nandrin, Ouffet, Poulseur, Tavier, Villers-aux-Tours, van het rechterlijk kanton van Nandrin.

Hoei. . . } *Zoals in Jemeppe- op-de-Maas.* } *het ontwerp.*

Luit. — **Weglaten** : « Ferrières, Louveigné » en « de gemeenten Anthines... tot Nandrin ».

Toevoegen :

« De gemeenten Fraipont en Gomzé-Andoumont, van het rechterlijk kanton van Louveigné, »

Het overige zooals in het ontwerp.

ART. 3 tot 10.

Deze artikelen weglaten.

ART. 13.

Den aanvang van het artikel lezen als volgt :

« De werkrechtersraden te Geeraardsbergen en Seraing blijven ... »

Het overige zooals in het ontwerp.

Chambre des Représentants.

SÉANCE DU 12 MAI 1927.

Projet de loi supprimant certains conseils de prud'hommes, modifiant le ressort de certains autres et établissant un conseil de prud'hommes à Hasselt ⁽¹⁾.

RAPPORT

FAIT, AU NOM DE LA SECTION CENTRALE ⁽²⁾, PAR M. VAN DIEVOET.

MESSIEURS,

Le^t projet de loi qui vous est transmis par le Sénat, a un double objet : « Il modifie la circonscription d'un certain nombre de conseils de prud'hommes, en l'étendant, de manière à faire bénéficier des avantages de la loi prud'hommale, une proportion plus considérable de travailleurs. » Tels sont les termes de l'exposé des motifs. Celui-ci ajoute d'ailleurs que, lorsque le projet englobe dans le ressort des conseils existants des communes qui, jusqu'à ce jour, ne faisaient encore partie d'aucune circonscription prud'hommale, il tient compte des distances et des possibilités de communication.

Ce premier point de la réforme n'a donné lieu, en section centrale, qu'à une seule observation. Elle concerne l'adjonction au conseil de prud'hommes de Hal, des communes de Hautecroix, Hérimnes, Herfelingen, Gammerages, Oetingen, Thollémbeek et Vollezeele. Ces communes de la partie sud du canton de Lennick-Saint-Quentin sont exclusivement agricoles. Les ouvriers industriels qui y sont domiciliés travaillent dans le Hainaut, et sont justiciables du conseil de la situation de l'établissement où ils sont occupés. Enfin, les communications avec Hal sont défectueuses, et, le Conseil tenant ses audiences le soir, les patrons et ouvriers qui auraient à comparaître devant le conseil de Hal ne pourraient retourner chez eux que le lendemain. La section centrale vous propose de laisser ces communes en dehors de la juridiction prud'hommale.

* * *

Le second objet de la réforme a suscité certaines oppositions, tant dans les sections qu'en section centrale. Le projet, tel qu'il a été proposé au Sénat par

(1) Projet de loi, n° 17^e

(2) La *Section centrale*, présidée par M. Pirmez, était composée de MM. Herbert, Van Dievoet, Libbrecht, Uytroever, Gelders et Hallet.

le Gouvernement, supprimait un certain nombre de conseils existants : Forest, Ixelles, Molenbeek-Saint-Jean, Saint-Josse-ten-Noode, Schaerbeek, Grammont, Lokeren, Renaix et Seraing. Le Sénat a trouvé la liste insuffisante et il y a ajouté les conseils de Tubize, Vilvorde, Thielt, Eecloo, Comblain-au-Pont et Fléron. Enfin le conseil d'Audenaerde serait remplacé par Renaix avec circonscription double.

Votre Section centrale est d'avis qu'il y a lieu de ne pas exagérer les bonnes choses. Elle vous propose de maintenir tous les conseils dont l'initiative du Sénat propose la suppression, soit les conseils de Tubize, Vilvorde, Thielt, Eecloo, Comblain-au-Pont et Fléron.

La portée du projet gouvernemental ainsi rétablie, la section centrale a examiné trois questions principales : elles concernent les conseils de Lokeren, d'Audenaerde-Renaix et de l'agglomération bruxelloise.

* * *

La section centrale vous propose de maintenir le conseil de Lokeren avec sa circonscription actuelle. On a fait remarquer en effet, à juste titre, que, pour déterminer l'effet utile d'un conseil de prud'hommes, il n'y a pas lieu de tenir compte exclusivement des jugements rendus, mais encore des conciliations ; le conseil qui juge peu et concilie beaucoup accomplit sa mission mieux que celui qui juge davantage et néglige les conciliations. Lokeren possède certaines industries spécialisées. Enfin il y a lieu d'épargner aux justiciables et aux conseillers les pertes de temps et de salaire inhérentes aux grands déplacements.

* * *

La question des conseils d'Audenaerde et de Renaix n'est pas aisée à résoudre. Le Gouvernement proposait la suppression de Renaix, le conseil de cette ville n'ayant jugé en 1926, que cinq affaires, les communes comprises dans le ressort pouvant être rattachées, sans inconvénient, au ressort du conseil d'Audenaerde. M. Van Roosbroeck, rapporteur de la Commission de l'Industrie, du Travail et de la Prévoyance sociale au Sénat, estime que c'est une erreur. « En effet, dit-il, Renaix est une commune de 23,000 habitants et comptant près de 200 fabriques ; Audenaerde a 7,000 habitants et fort peu de fabriques. La population de Renaix est essentiellement industrielle, tandis qu'Audenaerde est surtout une localité agricole. Il est vrai que Renaix se trouve à la périphérie de l'arrondissement ; mais Renaix a pour les ouvriers qui sont le plus directement intéressés un avantage énorme à l'égard d'Audenaerde. » M. Thienpont, sénateur pour Audenaerde, lui a répondu que le rapport contient quelques inexactitudes dans l'énumération des raisons qui militent en faveur du siège unique à Renaix. Sans doute Audenaerde est une petite ville, mais l'agglomération comprend quatre communes, toutes industrielles, avec plus de 12,000 habitants et 3,000 ouvriers industriels. Dans un rayon de 3 kilomètres se trouvent d'autres communes industrielles, telles que Eyne et Neder-Eename, et le tout forme un ensemble de 20,000 habitants, et de plus de 4,000 ouvriers industriels, rien que pour l'industrie textile. Plusieurs autres industries, parmi lesquelles il faut signaler la briqueterie, s'y sont rapidement développées. Enfin, la Ville d'Audenaerde, chef-lieu de l'arrondissement judiciaire, se trouve au centre, et elle est directement reliée par voie

ferrée à toutes les communes industrielles de la région. Pour mettre tout le monde d'accord, votre section centrale propose de maintenir Renaix et Aude-naerde.

* * *

Reste l'agglomération bruxelloise. Ici le projet fait des coupes sombres : il exécute les conseils de Forest, Ixelles, Molenbeek-Saint-Jean, Saint-Josse-ten-Noode, Schaerbeek, et ne laisse subsister qu'un seul conseil pour toute l'agglomération, groupant toutes les communes des cantons judiciaires d'Anderlecht, Bruxelles, Ixelles, Molenbeek-Saint-Jean, Saint-Gilles, Saint-Josse-ten-Noode, Schaerbeek et Uccle, et même la commune de Tervueren, du canton de Louvain.

L'Exposé des motifs énumère ce qu'il appelle les avantages importants attachés à la centralisation.

Passons-les en revue. D'abord, est-il dit, il peut arriver que le rôle de certains conseils de prud'hommes établis dans l'agglomération bruxelloise, soient insuffisamment fournis. Sans doute, en théorie, cela peut arriver, mais, en fait, il en est autrement. En effet, les conseils de prud'hommes de l'agglomération sont parmi les plus importants du pays. Suivant la statistique insérée par M. Van Roosbroeck dans son rapport, dans la liste des 48 conseils du pays, ils occupent, quant au nombre des affaires, les places que voici : Bruxelles, la troisième, avec 1,045 affaires pour ouvriers et 439 pour employés, soit 1,504 affaires; Ixelles, la quatrième, avec $804 + 437 = 1,241$ affaires; Schaerbeek, la cinquième, avec $860 + 343 = 1,203$ affaires; Molenbeek, la huitième, avec $591 + 105 = 696$ affaires; Saint-Josse-ten-Noode, la onzième, avec $268 + 68 = 336$ affaires; Forest, la dix-huitième, avec $130 + 27 = 157$ affaires.

Ensuite, la centralisation permettrait aux membres du Conseil unique d'acquérir une plus grande expérience. Réponse : à l'heure actuelle déjà les membres des conseils de l'agglomération sont parmi les plus occupés du pays : le conseil le moins important, celui de Forest, traite autant d'affaires que Verviers, Saint-Josse le double, Molenbeek le quadruple, Schaerbeek et Ixelles le sextuple, Bruxelles le décuple.

Troisième argument : on arrivera ainsi à une plus grande unité de jurisprudence. N'exagérons rien : il faudra créer d'autant plus de chambres qu'il y aura de procès à trancher, et, d'autre part, ces chambres ne pourront pas être composées toujours des mêmes conseillers. Le projet lui-même établit le bien-fondé de cette observation. Le conseil centralisé de Bruxelles pourra comprendre plus d'une chambre pour ouvriers et plus d'une chambre pour employés (art. 3), il y sera nommé des vice-présidents (art. 4), le Roi y pourra nommer plusieurs assesseurs juridiques (art. 6).

Enfin, l'Exposé des motifs invoque une raison d'économie. Réponse : il y a lieu de craindre que ces économies ne soient plus apparentes que réelles : en effet, les conseils siègent actuellement dans les locaux des justices de paix, et la concentration des services aura nécessairement pour conséquence de rendre de nouveaux locaux indispensables. C'est ce que le projet lui-même fait entrevoir : « Si les locaux mis à la disposition du conseil appartiennent à la Ville de Bruxelles, la valeur locative en sera fixée par la Députation permanente du Conseil provincial et chacune des communes du ressort interviendra pour une part. » D'ailleurs, le personnel des conseils de l'agglomération est déjà très

occupé, et il faudra nécessairement augmenter ce personnel dans une mesure très considérable, si l'on désire qu'il fasse la besogne de tous les conseils existant à l'heure actuelle dans l'agglomération.

Les avantages que l'on attribue à la centralisation sont donc bien illusoires. Par contre, opérée dans la mesure proposée, cette centralisation produira une véritable congestion, le seul conseil de Bruxelles devant désormais faire face à l'examen de 3,698 affaires pour ouvriers et 4,439 affaires pour employés, en tout 5,137 affaires, soit à peu près autant que tous les autres conseils du pays réunis. Le chiffre indiqué pour 1925 sera d'ailleurs largement dépassé dans l'avenir, puisque la juridiction du travail s'applique maintenant à tous les employés qui n'ont pas un traitement supérieur à 24,000 francs, traitement fixé à 6,000 francs seulement par la loi antérieure.

Au lieu de concentrer encore davantage à Bruxelles la juridiction du travail, il faudrait plutôt la décentraliser. Aux termes de la loi organique, le conseil de prud'hommes est institué dans le but de vider les contestations relatives au travail, *par voie de conciliation* et, à défaut de conciliation seulement, par voie de jugement. Or, il saute aux yeux qu'un conseil tel que l'on veut organiser, n'est pas en état de faire de la conciliation, il perd son caractère essentiel, sa raison d'être. Les statistiques prouvent que, à l'heure actuelle déjà, le conseil des prud'hommes de Bruxelles ne parvient plus à remplir son rôle de conciliateur, aussi bien que les autres conseils de l'agglomération et du pays. Sur le total des affaires inscrites en 1926, la proportion des affaires conciliées s'établit comme suit : 19 %, à Bruxelles, 40 %, à Saint-Josse-ten-Noode, 44 %, à Schaerbeek, 63 %, à Forest, 63 %, à Molenbeek et 78 %, à Ixelles. Même situation en ce qui concerne les accords opérés en cours d'instance; alors que le conseil de Bruxelles ne termine à l'amiable que 34 affaires introduites, Molenbeek en règle de cette manière 53, Ixelles 80, Schaerbeek 123.

Le Conseil projeté prendra nécessairement les allures d'un grand tribunal. Il aura deux présidents, plusieurs vice-présidents, un grand nombre de membres répartis entre plusieurs chambres pour ouvriers et plusieurs chambres pour employés. Le président sera à la tête d'une véritable administration; il répartira les conseillers (art. 5) et les affaires entre les diverses chambres « de manière à ce que celles-ci soient normalement occupées » (art. 8). Il y a lieu de craindre que les conseillers ne cessent d'être patron, employé ou ouvrier pour devenir en quelque sorte des juges professionnels.

On peut conclure de tout cela que l'on porterait atteinte au caractère de l'institution, en adoptant la fusion des conseils de l'agglomération. Et il n'y aurait aucune raison pour ne pas agir de même en ce qui concerne les justices de paix de Bruxelles et des faubourgs. De telles mesures seraient sans doute saluées avec joie par le barreau, mais elles ne serviraient par les intérêts des justiciables.

Nous ne rappelons que pour mémoire les autres inconvénients quelque considérables qu'ils soient, de la centralisation excessive des conseils; déplacements longs et coûteux, différence de langue, etc. Car, ne l'oublions pas, il ne s'agit pas de l'agglomération bruxelloise seulement, mais de toutes les communes tant urbaines que rurales, ayant leur chef-lieu de canton dans l'agglomération, communes qui vont de Bodeghem-Saint-Martin à Overijssche, et de Neder-overzeel à Alsemberg.

La majorité de votre Section centrale vous propose, en conséquence, le main-

tien des conseils existants dans l'agglomération bruxelloise. Si la Chambre est de cet avis, il y aura lieu de supprimer les articles 3 à 10 du projet, qui constituent autant d'exceptions à la loi organique, et qui n'ont de raison d'être que si l'on établit à Bruxelles un conseil de l'envergure de celui que prévoit le projet de loi.

Le Rapporteur,
E. VAN DIEVOET.

Le Président,
MAURICE PIRMEZ.

**Amendements
proposés par la Section centrale.**

ARTICLE PREMIER.

Rédiger cet article comme suit :

Les Conseils de prud'hommes de Grammont et de Seraing sont supprimés à partir du 1er juin 1928.

ART. 2.

Les ressorts des Conseils de prud'hommes de Malines, Turnhout, Bruxelles, Forest, Hal, Ixelles, Louvain, Molenbeek-Saint-Jean, Nivelles, Saint-Josse-ten-Noode, Schaerbeek, Tubize, Vilvorde, Wavre, Courtrai, Roulers, Thielt, Ypres, Alost, Audenaerde, Eecloo, Gand, Lokeren, Renaix, Saint-Nicolas, Binche, La Louvière, Mons, Paturages, Comblain-au-Pont, Huy, Jemeppe-sur-Meuse, Liège, Verviers, Andenne, Auvelais, Dinant et Namur sont modifiés conformément aux indications contenues dans la deuxième colonne du tableau ci-après :

PROVINCE D'ANVERS.

Comme au projet.

PROVINCE DE BRABANT.

Bruxelles. — Les communes des cantons judiciaires de Bruxelles.

La commune de Tervueren, du deuxième canton judiciaire de Louvain.

**Amendementen
door de Middenafdeeling voorgesteld.**

EERSTE ARTIKEL.

Het doen luiden :

De Werkrechtersraden van Geeraardsbergen en van Seraing zijn, met ingang van 1 Juni 1928, opgeheven.

ART. 2.

Het rechtsgebied van de Werkrechtersraden te Mechelen, Turnhout, Brussel, Vorst, Halle, Elsene, Leuven, Sint-Jans-Molenbeek, Nijvel, Sint-Joost-ten-Oode, Schaerbeek, Tweebeek, Vilvoorde, Waver, Kortrijk, Roeselaere, Thielt, Yper, Aalst, Audenaarde, Eecloo, Gent, Lokeren, Ronse, Sint-Niklaas, Binche, La Louvière, Bergen, Paturages, Comblain-au-Pont, Hoei, Jemeppe-aan-de-Maas, Luik, Verviers, Andenne, Auvelais, Dinant en Namen wordt gewijzigd overeenkomstig de aanduidingen vervat in de tweede kolom van benedenstaande tabel :

PROVINCIE ANTWERPEN.

Zoals in het ontwerp.

PROVINCIE BRABANT.

Brussel. — De gemeenten van de rechterlijke kantons van Brussel.

De gemeente Tervueren, van het tweede rechterlijk kanton van Leuven.

Forest. — Les communes du canton judiciaire d'Uccle : Droogenbosch, Forest, Ruysbroeck.

Hal. — Les communes du canton judiciaire de Hal.

Supprimer : Les communes de Hautecroix... jusqu'à Lennick-Saint-Quentin.

Ixelles. — Les communes de Auderghem, Ixelles, Saint-Gilles et Uccle.

Louvain. — Comme au projet.

Molenbeek-Saint-Jean. — Les communes des cantons judiciaires de Anderlecht et de Molenbeek-Saint-Jean.

Nivelles. — Les communes du canton judiciaire de Genappe ;

Les communes de Bornival, Braine l'Alleud, Haut-Ittre, Ittre, Lillois, Witterzee, Monstreux, Nivelles, Ophain, Bois-Seigneur-Isaac, Plancenoit, Thisnes, Waterloo, Wauthier-Braine, du canton judiciaire de Nivelles.

Saint-Josse-ten-Noode. — Les communes du canton judiciaire de Saint-Josse-ten-Noode.

Schaerbeek. — Les communes des cantons judiciaires de Schaerbeek.

Tubize. — Les communes de Braine-le-Château, Clabecq, Oisquercq, Quenast, Rebecq-Rognon, Tubize, Virginal, Samme, du canton judiciaire de Nivelles.

Vilvorde. — Les communes du canton judiciaire de Vilvorde, et la commune de Grimbergen, du canton judiciaire de Wolverthem.

Wavre. — Comme au projet.

PROVINCE DE FLANDRE OCCIDENTALE.

Courtrai. — Comme au projet.

Roulers. — Les communes des cantons judiciaires de Roulers et d'Iseghem ;

Forst. — De gemeenten van het rechterlijk kanton van Ukkel : Droogenbosch, Forst en Ruysbroeck.

Halle. — De gemeenten van het rechterlijk kanton van Halle.

Weglaten : De gemeenten Hautecroix... tot Sint-Kwintens-Lennick.

Elsene. — De gemeenten Auderghem, Elsene, Sint-Gillis en Ukkel.

Leuven. — Zooals in het ontwerp.

Sint-Jans-Molenbeek. — De gemeenten van de rechterlijke kantons van Anderlecht en van Sint-Jans-Molenbeek.

Nijvel. — De gemeenten van het rechterlijk kanton van Genappe ;

De gemeenten Bornival, Eigen-Brakel, Haut-Ittre, Ittre, Lillois, Witterzee, Monstreux, Nijvel, Ophain, Bois-Seigneur-Isaac, Plancenoit, Thisnes, Waterloo, Wauthier-Braine, van het rechterlijk kanton van Nijvel.

Sint-Joost-ten-Oode. — De gemeenten van het rechterlijk kanton van Sint-Joost-ten-Oode.

Schaerbeek. — De gemeenten van het rechterlijk kanton van Schaerbeek.

Tweebeek. — De gemeenten Kasteel-Brakel, Clabecq, Oisquercq, Quenast, Rebecq-Rognon, Tweebeck, Virginal, Samme, van het rechterlijk kanton van Nijvel.

Vilvoorde. — De gemeenten van het rechterlijk kanton van Vilvoorde, en de gemeente Grimbergen, van het rechterlijk kanton van Wolverthem.

Waver. — Zooals in het ontwerp.

PROVINCIE WEST-VLAANDEREN.

Kortrijk. — Zooals in het ontwerp.

Roeselaere. — De gemeenten van de rechterlijke kantons van Roeselaere en van Iseghem ;

<i>La commune d'Ardoye du canton judiciaire de ce nom;</i>	<i>De gemeente Ardoye, van het rechterlijk kanton van dien naam;</i>
<i>Les communes de Beveren, Gits, Hooglede et Ouckene, du canton judiciaire de Hooglede;</i>	<i>De gemeenten Beveren, Gits, Hooglede en Ouckene van het rechterlijk kanton van Hooglede;</i>
<i>Les communes de Dadizeele et Ledeghem, du canton judiciaire de Menin;</i>	<i>De gemeenten Dadizeele en Ledeghem, van het rechterlijk kanton van Meenen;</i>
<i>Les communes de Moorslede, Oost-Nieuwkerke et West-Roozebeke du canton judiciaire de Passchendaele;</i>	<i>De gemeenten Moorslede, Oost-Nieuwkerke en West-Roozebeke, van het rechterlijk kanton van Passchendaele;</i>
<i>La commune de Lichtervelde, du canton judiciaire de Thourout.</i>	<i>De gemeente Lichtervelde, van het rechterlijk kanton van Tourout.</i>
<i>Thielt. — Les communes des cantons judiciaires de Meulebeke, Ruysselede et Thielt;</i>	<i>Thielt. — De gemeenten van de rechterlijke kantons van Meulebeke, Ruysselede en Thielt;</i>
<i>Les communes de Coolscamp, Eeghem et Svevezeele, du canton judiciaire d'Ardoye.</i>	<i>De gemeenten Coolscamp, Eeghem en Svevezeele, van het rechterlijk kanton van Ardoye.</i>
<i>Ypres. — Comme au projet.</i>	<i>Yper. — Zooals in het ontwerp.</i>
PROVINCE DE FLANDRE ORIENTALE.	
<i>Alost. — Comme au projet.</i>	<i>Aalst. — Zooals in het ontwerp.</i>
<i>Audenarde. — Les communes du canton judiciaire de Audenarde.</i>	<i>Audenaerde. — De gemeenten van het rechterlijk kanton van Audenaerde.</i>
<i>Eecloo. — Les communes des cantons judiciaires de Assenede, Caprycke, Eecloo et Waarschoot.</i>	<i>Eecloo. — De gemeenten van de rechterlijke kantons van Assenede, Caprijcke, Eecloo en Waarschoot.</i>
<i>Gand. — Les communes des cantons judiciaires de Cruyshautem, Deynze, Everghem, Gand, Ledeburg, Loochristy, Nazareth, Nevele, Oosterzele et Somerghem.</i>	<i>Gent. — De gemeenten van de rechterlijke kantons van Cruyshautem, Deynze, Everghem, Gent, Ledeburg, Loochristy, Nazareth, Nevele, Oosterzele en Somerghem.</i>
<i>Lokeren. — Les communes du canton judiciaire de Lokeren.</i>	<i>Lokeren. — De gemeenten van het rechterlijk kanton van Lokeren.</i>
<i>Renaix. — Supprimer : « Audenarde ».</i>	<i>Rouze. — Weglaten : « Audenaerde ».</i>
<i>Saint-Nicolas. — Supprimer : « Lokeren ».</i>	<i>Sint-Niklaas. — Weglaten : « Lokeren ».</i>
PROVINCE DE HAINAUT.	
<i>Comme au projet.</i>	<i>Zooals in het ontwerp.</i>
PROVINIE HENEGOUW.	

PROVINCE DE LIÈGE.

Comblain-au-Pont. — Les communes du canton judiciaire de Ferrières ;

Les communes du canton judiciaire de Louveigné, hormis Fraipont et Gomzé-Andoumont ;

Les communes de Anthines, Comblain-au-Pont, Comblain-Fairon, Hamoir, Hody, Nandrin, Ouffet, Poulseur, Tavier, Villers-aux-Tours, du canton judiciaire de Nandrin.

Huy . . . } *Comme
Jemeppe-
sur - Meuse.* } *au projet.*

Liège. — **Supprimer** : « Ferrières, Louveigné » et « les communes d'Anthines... jusqu'à Nandrin ».

Ajouter :

« Les communes de Fraipont et de Gomzé-Andoumont du canton judiciaire de Louveigné ».

Le reste comme au projet.

ART. 3 à 10.

Supprimer ces articles.

ART. 13.

Lire comme suite le début de l'article :

Les conseils de prud'hommes de Grammont et Seraing continueront...

Le reste comme au projet.

PROVINCIE LUIK.

Comblain-au-Pont. — De gemeenten van het rechterlijk kanton van Ferrières ;

De gemeenten van het rechterlijk kanton van Louveigné, behalve Fraipont en Gomzé-Andoumont ;

De gemeenten Anthines, Comblain-au-Pont, Comblain-Fairon, Hamoir, Hody, Nandrin, Ouffet, Poulseur, Tavier, Villers-aux-Tours, van het rechterlijk kanton van Nandrin.

Hoei. . . } *Zoals in
Jemeppe-
op-de-Maas.* } *het ontwerp.*

Luik. — **Weglaten** : « Ferrières, Louveigné » en « de gemeenten Anthines... tot Nandrin ».

Toevoegen :

« De gemeenten Fraipont en Gomzé-Andoumont, van het rechterlijk kanton van Louveigné. »

Het overige zooals in het ontwerp.

ART. 3 tot 10.

Deze artikelen weglaten.

ART. 13.

Den aanvang van het artikel lezen als volgt :

« De werkrechtersraden te Geeraerdsbergen en Seraing blijven ... »

Het overige zooals in het ontwerp.